

1.

Ik ben pas rustig als ik alleen ben. Dat zei mijn moeder altijd. Als kind haatte ik haar als ze dat zei. Want dat betekende dat ik er niet had mogen zijn. Nu beangstigt het mij hoe goed ik haar begrijp.

Iets lichts in het nachtelijke amalgaam van asfalt en hemel onderbreekt mijn gedachten. Ik knijp mijn ogen tot spleetjes. De witte schoen glinstert op het midden van de weg. Mijn blik kruipt naar voren en ik zie het lichaam. Shorts, sweatshirt, enkelbandje met schelpen, lange haren die als een waaier op het beton liggen. Ten slotte de rode auto die kauwt op de fiets. Het moet zojuist gebeurd zijn, maar ik heb er niets van meegekregen, zozeer was ik verzonken in het verleden. Aan beide kanten van het kruispunt staan auto's bumper aan bumper, de motoren brullen, de verkeerslichten zetten doelloos hun ritme voort in de roerloze avond.

De enige weg om het stadje in te komen is Route 1, een zijtak van de enorme verkeersweg – de ruggengraat van de staat Delaware die helemaal doorloopt tot aan de grens met Maryland. De genen die niet het geluk hebben om in de stad te wonen, fietsen over deze weg naar hun werk. Ik fiets het liefst 's nachts, als het rustig is. 's Ochtends heeft iedereen haast, de files rijgen zich kilometerslang aan elkaar, de zon brandt genadeloos in de huid, auto's spuwen hete lucht als woedende mechanische dieren. 's Nachts is de weg nagenoeg leeg. Een enkele auto rijdt me voor-

bij in een ritme dat wordt bepaald door de spaarzame verkeerslichten in het stadje – daarna barst de weg los. De schaal van Amerika is anders, alles is groter, alsof de wereld is opgeblazen. De meeste restaurants en winkels zijn gesloten, op enkele 24-Hour Diners na. Elke dag kom ik langs drie kruispunten; het laatste, waar ik nu ben, is het vervelendste. Vanaf de vluchtstrook moet ik naar de meest linkse van in totaal vijf stroken zien te komen. Het kruispunt zelf ligt heuvelopwaarts, wat mijn roestige versnellingen haten. Meestal neem ik pas een adempauze wanneer ik de andere kant heb bereikt en naast de vlag sta, die wappert in de wind. Vlaggen zijn overal.

Allemaal wachten we tot het lichaam opstaat.

Ik duw mijn fiets op de stoep. Ik blijf naar haar kijken, maar tegelijkertijd ben ik het niet – alsof ik verdwijnt als mist, uiteengeblazen door de wind. Ik ben hier, maar niemand ziet mij, niemand ziet iets anders.

De nacht vlamt op in blauw en rood. Achter de ambulance komt een politieauto, er wordt hard op de remmen getrapt, de kruising raakt geblokkeerd. Uit de patrouillewagen stapt een verkeersagent die meteen het tegemoetkomende verkeer begint te regelen. Ambulanceverpleegkundigen rennen naar het lichaam. Ik tel nog drie politieagenten – twee lopen naar de auto, waarin alleen een silhouet te zien is. De derde gebaart met zijn hand naar mij.

‘Miss? English?’

Ik schud mijn hoofd.

‘Alles goed? Is dat uw vriendin?’

Ik knik.

‘Spreekt u niet zo goed Engels? Kennen jullie elkaar? Kunt u me op zijn minst vertellen hoe ze heet?’

‘Nee.’ Om de een of andere reden klink ik schor.

‘En ja. Ik spreek Engels.’ Deze keer knik ik. ‘Maar ik ken haar niet.’

‘Ah... Sorry, dat had ik niet begrepen. Gaat alles goed? Bent u gewond?’

‘Nee.’

‘Heeft u gezien wat er gebeurde?’

‘Ik weet het niet... nee. Nee. Ik kwam net aanfietsen... Gaat het goed met haar?’

‘Dat weet ik niet. Mijn collega’s zullen doen wat nodig is. Dus u heeft niets gezien?’

‘Nee. Alleen... alleen de schoen, daar.’

‘Waar woont u?’

‘Daar.’

‘Nee, ik bedoel een adres. Moeten we u naar huis brengen? Gaat het wel goed met u?’

Ik weersta de drang om naar haar te kijken. Vanuit mijn ooghoek zie ik dat twee ambulancebroeders een brancard tevoorschijn halen, terwijl twee anderen haar ontwrichte ledematen herschikken.

‘Sorry. Ik woon achter de supermarkt. Hier ga ik linksaf, dan rechtsaf. Op Airport Road. Tegenover de Walmart.’

‘Bent u in staat om alleen naar huis te komen?’ Hij kijkt over zijn schouder en maakt aanstalten om zijn collega met zijn hand te wenken. ‘Ik vraag of iemand u met de auto naar huis kan brengen. Of dat we in ieder geval met u meelopen.’

‘Nee, nee bedankt... dat is echt niet nodig. Alleen...’

‘Ja?’

‘Kan ik hier omkeren? Ik bedoel, nu... kan ik nu terug als ik aan de andere kant van de ambulance erlangs ga?’

Hij kijkt me aan, ik probeer me voor te stellen wat hij denkt. Opeens zie ik mezelf door zijn ogen: de sneakers plakkerig van suiker en sauzen, de korte broek, het sweatshirt. Voor hem lijkt ik precies op haar. Ze is absoluut geen Amerikaanse. Amerikanen fietsen niet midden in de nacht op grote verkeerswegen.

‘Natuurlijk kunt u hier omdraaien. Zal ik met u meegaan naar de overkant, is dat beter?’

Ik knik.

We lopen met een boog om de ongevalsplaats, zoals de politiemans het kruispunt noemt. Met een half oor luister ik naar het gezoem van zijn walkietalkie. Vanaf deze kant van het kruispunt zie je niets. Voordat hij weggaat, schrijft hij mijn naam op en waar ik werk. Ik vertel hem alleen over die ene werkplek. Over die andere hebben ze ons geleerd te zwijgen.

‘Een goede avond nog,’ zegt hij.

‘U ook. Bedankt.’ Dan bedenk ik me ineens iets: ‘Hé, excuseer me! Sorry, er is toch wel iemand die die schoen meeneemt?’

‘Wat?’

‘De schoen... haar schoen ligt helemaal op de andere rijstrook. Iemand moet die schoen meenemen... Ze zal die vast gaan zoeken.’

nacht

We ontmoeten elkaar in de chaos van de wereld. Er staat niets tussen ons in, geen mensen, geen continenten. We weten het nog niet, maar deze eerste nacht is onze mooiste samen. We zitten naast elkaar op de stoel van de lifeguard, hoog boven het lege strand. Er is geen maan; het is zo donker dat als iemand vanuit het resort naar ons toe zou lopen, hij alleen maar stemmen hoort, die praten over het leven. Hier en nu zijn we op ons jongst voor elkaar, op ons onbekendst en daarom... op ons spannendst. We zullen langzaam in elkaar oplossen, de opgebouwde tijd laten ademen. Ieder van ons is een vreemde in het universum van de ander. We hebben slechts één gedeelde taal en één nacht gedeelde tijd.

Hij neemt met zijn mond twee sigaretten uit een pakje, steekt ze aan en geeft een sigaret aan mij. De rook tekent vraagtekens op het indigo van de nacht.

Wie ben je?
Waar kom je vandaan?
Hoe ben je hier terechtgekomen?

Geboorte

Ik zal voor altijd de schuld krijgen van deze dag. Hier is ze: mijn moeder. De tl-lampen flikkeren boven onze hoofden. Nog zijn we één en het zuur van haar gedachten sijpelt door tot in mijn broze botten. Ze zal nooit vermoeden dat ik me alles zal herinneren: het weerzinwekkende bruin van de gang, de echo van het glasachtig knetteren van de lamp. Het pleisterwerk dat in stukken van de muur valt, de handgeschreven roosters die op de deuren zijn geplakt. We zijn hier al urenlang. We zijn alleen.

Mijn moeder bezit mij voor de laatste keer.

Waar is papa?

Ze weet het niet.

Ik wil op hem wachten.

Het kind zal worden geboren met blijvende kenmerken van een overdragen zwangerschap, zo hadden ze haar laten weten.

Shit, wat is het koud. Haar naakte lichaam trilt.

Waar is iedereen?

Ik word geboren in een wereld van tekorten. Haar buik houdt de deur van de afdeling uit het zicht en daardoor ziet ze niets. De lamp blijft dat glasachtige geluid maken: tik, tik, tik...

Ik verscheur haar van binnenuit. Ze vervloekt mij.

Wil ik überhaupt wel op deze wereld komen? In mijn lichaam klopt de aarzeling, dezelfde waarmee ze mij hebben verwekt. Moederlijke vermoeidheid kruipt langs de wervelkolom en de bloedvaten omlaag, bereikt de placenta. Het vage gevoel dat er iets mis is, wordt opgeslagen in mijn organisme, samen met alle vitamines en antistoffen.

Wil je alsjeblieft nog even blijven zitten, smeekt ze. Het gelige la-

ken op de brancard is doordrenkt met bloed. Ze heeft vreselijk veel pijn. Het doet mij pijn.

Het doet ons vreselijk veel pijn.

Mijn moeder hoort voetstappen en tilt haar hoofd op, een zweterige haarlok glijdt vanachter haar rechteroor in haar gezicht. Een man in een witte jas komt naar ons toe. Ze probeert zichzelf te bedekken met haar handen, haar benen te sluiten. Hij blijft naast ons staan. Hij kijkt naar ons. ‘Wat doe jij hier nou?’ vraagt hij ons.

Mijn moeder kreunt zacht. Hij kijkt om zich heen in de gang, doet een paar stappen richting de verloskamer, doet de lamp aan en uit. Hij komt terug, rommelt in de zak van zijn schort, haalt er een verfrommeld papiertje uit.

Voorzichtig legt hij het briefje van tien leva boven op haar overrijpe navel. Hij grinnikt.

‘Ga naar de kantine, koop een flesje water en wacht totdat de collega’s terugkomen. Kom op, hup.’

En hij verdwijnt.

Ik hoor haar scherpe ademhaling, het zingen van het glas, het bloed dat op het linoleum druppelt. Het bankbiljet zweeft richting de rode plas.

Niemand weet waar we zijn. Ze heeft niemand gebeld. Mijn vader is al dagen niet naar huis gekomen. Ze is bang dat hij opnieuw is beginnen te...

Als hij echt van ons houdt, wordt hij weer beter. Het kind zal hem beter maken.

En zo niet, dan zal ze tenminste niet meer alleen zijn. Ik zal haar redden van de eenzaamheid.

Twée zachte handen gooien een laken over het natte, op barsten staande lichaam. ‘Ben ik gestorven?’ vraagt ze.

‘Stil, stil nu.’

De scherpe geur van bleekmiddel dringt door in onze longen. De schoonmaakster rent de kamer in, waar ze waarschijnlijk op

de knop drukt om het hoofd van de afdeling te waarschuwen. Mama zegt dat die knoppen in de meeste ziekenhuizen niet werken.

Hoe weet u dat? vraagt de vrouw haar.

Omdat ik arts ben, antwoordt zij.

Ze slikt, al is er niets om door te slikken. Ze weet dat ze uitgedroogd is.

Ik wil alleen maar zien dat je tien vingers en tien tenen hebt, zegt ze tegen mij. Ze is niet bang om te sterven. Ze is zelfs opgelucht. Ze vraagt zich alleen af *wie er voor het kind zal zorgen.*

Enige tijd geleden had de hoofddarts tegen haar gezegd: *het allerirritantst vind ik jankende vrouwen.* Om aan de pijn te ontsnappen, denkt ze aan iets anders en daalt ze af in de schaduwen van definities en termen, steeds verder naar binnen en naar binnen, het dichte woud van herinneringen in. Ze knijpt haar ogen dicht, de woorden verschijnen een voor een, ze staan met rode inkt op de binnenkant van haar oogleden geschreven. Ze haalde altijd voor haar examens het hoogste cijfer dat er was, een 6.

Goed gedaan, collega, goed gedaan...

Kuddes zessen beginnen voor haar ogen achter elkaar aan te rennen. Er zijn er zoveel... en ze zijn allemaal dik, zwanger. 6,

6,

6,

6,

Hun buiken gaan open en daaruit springen andere, kleinere zessen.

...Ze moet tot zes tellen en dan is alles voorbij.

Een.

Waar is hij?

Twee.

Waar is?

Drie.

Ergens rinkelt er iets.

Vier.

Vijf...

Ze hoort stemmen.

Hypovolemische shock. Een scherpe daling van het circulerend bloedvolume.

Shock betekent klap. Hoe zat het ook alweer? Zonder behandeling doorloopt de patiënt verschillende fasen...

Pre-shockfase

Ze leren elkaar kennen op een feestje ergens in 1992, muziek, slechte alcohol en sigaretten zijn het voedsel van de armen. Lang, een bergbeklimmer, een sportman, hij heeft een langwerpige litteken aan de linkerkant van zijn kin, een tikje donkerder dan zijn huid, hij heeft zichzelf daar verbrand met een sigaret toen hij in het leger zat. Zijn bewegingen zijn doelbewust, als van een kat die op het punt staat om zijn prooi te verslinden. Ze denkt dat ze van hem houdt. Ze kan niet ademen als hij er niet is. Soms verdwijnt hij, laat dagenlang niets van zich horen en dan weet ze niet wat ze met zichzelf aan moet. Maar dan komt hij weer terug en is alles in orde. Al is ze bang om te vragen waar hij is geweest.

Tweede fase van de shock, compenserend

Ze voelt zich ongemakkelijk als ze bij hem is. Als een klein kind dat bewonderd wil worden maar nog niet kan praten. Zijn vader en zijn moeder zijn de hele wereld over gereisd. Ze laten souvenirs zien: kostbare stenen uit Brazilië en lege parfumflesjes Chanel N° 5.

Zij en haar broer zijn nog nooit naar zee geweest, en de handen van haar moeder zijn zo ruw... Ze kan zich niet herinneren dat haar moeder ooit parfum op had. Ze wordt verteerd door

een verschrikkelijke haat jegens zichzelf. Ze zal het verleden wegnippen. Ze zal iemand anders zijn.

Er volgt een decompensatoire, derde fase

Het zijn de kleine dingen die haar gek maken. Waarom is ze zo? Als hij eet, gaat hij nooit aan tafel zitten, hij eet terwijl hij staat en de kruimels vallen overal op de grond. Hij weet niet hoe de was-machine werkt, hij heeft nog geen enkele keer geholpen met schoonmaken.

Haar moeder vraagt haar aan de telefoon waarom ze geen nieuwe meubels hebben gekocht, ze zijn toch een jong gezinnetje, hoe kunnen ze leven in zulke misère.

Zijn moeder heeft constant wat op haar aan te merken – dat ze haar nagels niet lakt, niet naar de kapper gaat, dat haar benen te dik zijn – ze zorgt niet goed voor zichzelf, zodat hij haar aantrekkelijk vindt, en voor een man is dat het allerbelangrijkste.

Ze denkt bij zichzelf: hij heeft eigenlijk nooit arts willen worden. Hij heeft geen doorzettingsvermogen, is niet volhardend genoeg. Hij lijkt op een vlieg die gevangen zit in de spinnenwebben van het leven. Ze ziet zijn chaotische botsingen met de ontberingen, hoe hij zijn energie verspilt door telkens dezelfde fouten te maken. Een fruitvlieg die verdrinkt in een kleurig gifmengsel – ambergeel, robijnrood en wat ijs.

Lily, Lily, waar is Dimitar?

Waarom liet je hem weer naar de kroeg gaan?

Terminale fase

Ssst, stil,
niet praten,
het gaat niet goed met je,
niet goed met je,
niet goed met je...

Ik wil niet dat we een kind krijgen, zegt hij en hij raakt haar gezwollen buik aan. Ik kan geen goede vader zijn.

Hij huilt zacht.

Hij vertelt haar over zijn overgrootvader, de partijsecretaris, en de twee zestienjarige jongens met wie hij samenwoonde. Over zijn overgrootmoeder, die in de kamer ernaast sliep.

Hij praat over de kazerne.

Ze waren met zijn drieën,

hij huilt,

dertien maanden in militaire dienst, zonder vrouwen, zonder iets, opgesloten, daarbeneden aan de grens, de meest afschuwelijke grens, geen levende ziel te bekennen, niemand kon er komen zonder speciale toestemming. Ze waren met zijn drieën en ze lachten, lachten, lachten...

Het deed zoveel pijn.

Mijn overgrootvader heeft zichzelf opgehangen, hier in de keuken, precies hier waar we nu staan. Mijn overgrootmoeder liet geen traan.

Waarom ga je niet met hem naar een acupuncturist, zegt haar schoonmoeder. Tegen de zenuwen.

Hij heeft medicijnen nodig om af te kicken, antwoordt mijn moeder. Hij is een alcoholist.

Hoezo alcoholist, waarom kraam je zulke onzin uit, Lilia. Ik ben bevallen van deze jongen. Ik ken hem beter dan jij je ooit kunt voorstellen. Maar dat begrijp je pas als je zelf moeder bent.

Enkel het doorbreken van de vicieuze cirkel, van de herhaling van de fases, kan de patiënt redden.

Pre-shock, compenserend, decompensatoir, terminaal. Hij houdt van haar, ze belooft zichzelf te beteren, hij verdwijnt, hij is ziek en ze kan hem niet helpen.

Pre-shock... hij houdt van haar, ze gelooft in hem, ze kan hem helpen,

compenserend, ze zal betere artsen vinden, hem meer steunen,

hij heeft gewoon iemand nodig die van hem houdt, iemand die hem begrijpt, wat zou er gebeuren als ook zij hem in de steek zou laten, heeft hij niet al genoeg geleden?

decompensatoir, waar is hij, waarom laat hij hen in de steek, als hij van hen houdt, waarom drinkt hij dan zoveel,

terminaal, hij komt terug, kotst alles onder, pist in de gootsteen en zijn urine ruikt naar alcohol, het kind weegt zwaar in haar buik, ze wordt 's nachts wakker omdat ze heeft gedroomd dat de baby dood was. Hij ligt niet in bed.

Ze mag me na de bevalling niet vasthouden, ze nemen me mee ver van haar vandaan. Ze heeft pijn, ze voelt hoe haar lichaam smelt op de tafel, ze heeft het koud, ze wil gewoon dat ze haar laten sterven, in rust. Op zijn minst dat.